Täysistunto

Keskiviikko 16.5.2018 klo 14.03—16.49

11. Lakialoite varhaiskasvatuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lakialoite LA 16/2018 vp Eeva-Johanna Eloranta sd ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

16.29 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuslaki on tällä hetkellä eduskunnan käsittelyssä, ja esitän rinnakkaisaloitteena varhaiskasvatuslakiin vuorohoidon laajentamista peruskoulun ensimmäiselle ja toiselle luokalle.

Nuorimpien eli 1. ja 2. luokan oppilaiden yksinäisistä iltapäivistä ja aamuista on jo pitkään kannettu huolta. Lasten yksinäisten iltapäivien turvana onkin jo vuosia toiminut iltapäiväkerhotoiminta. Lapsihan voi osallistua niiden toimintaan koulupäivän jälkeen ja jopa sitä ennen tarvitsematta viettää aikaa koulupäivän päättymisen jälkeen tuntikausia yksin kotona. Osa niistä lapsista, joiden vanhemmat tekevät vuorotyötä, joutuu kuitenkin viettämään jopa iltoja ja öitä yksin vanhempien työssäkäynnin takia, koska kaikilla vanhemmilla ei ole mahdollisuutta järjestää lasten ilta- ja yöaikaista huolenpitoa muulla tavoin.

Lain mukaan päivähoitoa on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä vanhempien tai muiden huoltajien tarvitsemassa muodossa, vaikka vuorohoitoon ei subjektiivista oikeutta olekaan. Oikeus vuorohoitopaikkaan perustuu vanhempien tai vanhemman työstä tai opiskelusta johtuvaan päivähoidon tarpeeseen päiväkotien tavanomaisten aukioloaikojen ulkopuolella. Vuorohoitoa on kello 18:n ja aamukuuden välillä tapahtuva hoito sekä iltahoito, jota järjestetään arkipäivisin klo 22:een asti, ja viikonloppuhoito, jota järjestetään lauantaisin ja sunnuntaisin kello 22:een asti. Vuorohoito on tarkoitettu säännöllisesti vuorohoitoa tarvitseville lapsille, ja vuorohoidossa lasten hoitoajat perustuvat vanhempien työvuoroihin. Lapsi voi olla hoidossa aina, kun molemmat vanhemmat ovat työssä, sekä yövuoron jälkeen vanhempien nukkumisajan. Muista syistä johtuvat lastenhoidon tarpeet tulee järjestää muulla tavalla.

Kouluikäisistä lapsista edes kaikkein nuorimmilla, eka- ja tokaluokan oppilailla, ei ole lain tuomaa oikeutta vuorohoitoon. Päivähoito-oikeus päättyy 31.7. sinä vuonna, kun lapsi aloittaa koulun. Oikeutta vuorohoitoon ei tämän jälkeen ole, vaikka lapsi ei olisi vielä täyttänyt edes seitsemän vuoden ikää. Näin ollen jopa kuusivuotias voi joutua viettämään iltoja tai öitä yksin ilman huolenpitoa vanhempien vuorotyön vaatiessa. Toki varmaankin lastensuojelusta voi tässä sitten saada apua.

Vuorotyötä tekevien vanhempien lasten yksinäisten iltojen ja jopa öiden turvaksi ei ole olemassa mitään yhteiskunnan lakisääteistä turvaa. Erityisen haavoittuvassa tilanteessa ovat kolmivuorotyötä esimerkiksi hoitoalalla tekevien, etenkin yksinhuoltajien, lapset. Mikäli ystävät tai sukulaiset eivät voi huolehtia lapsesta ilta- ja yöaikaan, joutuu tämä olemaan yksin kotona.

Arvoisa puhemies! Jotkut kunnat tarjoavat pienille koululaisille harkinnanvaraisesti vuorohoitoa, mikäli se päivähoitoikäisten lasten sijoitusten jälkeen on mahdollista. Näissä kunnissa vuoropäivähoito on harkinnan mukaan mahdollista koululaisille arkisin kello 17:n ja aamukahdeksan välillä sekä tarpeen mukaan viikonloppuisin.

Olisi hyvin tärkeää, että tämänikäisillä lapsilla olisi lain turvaama oikeus vuorohoitoon silloin, kun lapsien ilta- ja yöaikaista hoitoa ei muulla tavoin ole mahdollista järjestää. Esitänkin sen takia tässä lakialoitteessa vuorohoidon laajentamista myös 1. ja 2. luokan oppilaille.

16.32 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Tämä ja seuraava lakialoite koskevat molemmat varhaiskasvatuslainsäädäntöä ja ovat mielestäni äärimmäisen kannatettavia. Meillä on työelämä muuttunut, ja itse asiassa tämä ajattelu Suomessa — jota en itse välttämättä kannata mutta joka on hyvin pitkälle levinnyt — että pitää olla auki seitsemänä päivänä viikossa ja 24 tuntia vuorokaudessa, on johtanut siihen, että vuorohoidon tarve on kasvanut. Ja se ei koske pelkästään alle kouluikäisiä lapsia vaan, niin kuin edustaja Eloranta tässä hyvin kuvasi, myös niitä pieniä koululaisia, joita me olemme turvanneet sillä, että meillä on iltapäiväkerho ja aamupäiväkerho — niin kuin arvoisa puhemies varsin hyvin tietää, kun on itse ollut edistämässä ja esittelemässä tätä lainsäädäntöä aikanansa.

Mutta jos mietitään tätä kokonaisuutta, niin meillä tällä hetkellä on noin 15 000 lasta vuorohoidossa, ja se on 7 prosenttia kaikista lapsista. Ja jos katsomme tästä vaikka muutaman vuoden taaksepäin, niin kolmessa vuodessa tuo määrä on kasvanut yli 500 hengellä, ja uskon, että se olisi kasvanut vielä enemmän, jos kaikki ne perheet, jotka oikeasti tarvitsisivat vuorohoitoa, saisivat sitä tällä hetkellä, mutta ikävä kyllä näin ei ole. Varsinkin pienten koululaisten kohdalla vain harvat kunnat vapaaehtoisesti järjestävät sitä, vaikka meidän nykylakimmekin oikeastaan viittaa siihen, että silloin, jos lapsella on erityiset tarpeet, vaikka hän olisikin kouluikäinen, hänelle pitäisi turvata päivähoitoa — jos siihen on erityinen syy ja erityinen peruste ja tarve. Mutta nuo erityinen syy, peruste ja tarve ovat usein niin korkean kynnyksen takana, että harva siihen pääsee, vaikka arjessa näin tarvitsisi.

Itse asiassa kyse ei ole vain työssä käyvien yksinhuoltajien ongelmasta, vaan silloin, kun perheessä esimerkiksi molemmat vanhemmat tekevät vuorotyötä, nämä ongelmat näkyvät. Iltapäiväkerhotoiminta on hyvää, mutta se ei riitä silloin, jos lapsen vanhemmat ovat myöhään iltaan tai yöhön töissä.

Ikävä kyllä meillä on jopa sellaisia tilanteita käytössä, joissa lapsi on iltahoidossa, mutta kun hänen pitäisi siirtyä yöhoitoon, niin hänet saatetaan herättää ja siirtää toiseen päiväkotiin, ja tällaisia tilanteitahan ei tosiasiallisesti saisi olla, koska niissä lapsen etu ei millään tavalla toteudu. Ja esimerkiksi lastensuojelun puolella on tullut niitä tapauksia, joissa lapsia uhkaa huostaanotto, vaikka se olisi voitu hoitaa vuorohoidolla ja sillä, että olisi turvattu ilta- ja yöhoito lapsille — ja varsinkin kun tullaan pieniin koululaisiin, niin tätä turvaa ei ole. Viisaat kunnat ovat näissä tilanteissa tietenkin etsineet ja turvanneet sen paikan, mutta eihän tällaisiin tilanteisiin pitäisi edes joutua, joissa harkitaan huostaanottoa sen vuoksi, että yhteiskunta ei pysty tarjoamaan niitä palveluita, joita työssä käyvät vanhemmat lasten-

sa kunnolla järjestetyn hoivan saamiseksi tarvitsisivat. Siksi kannatan ehdottomasti tätä laajennusta.

16.34 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Filatovia ansiokkaasta keskustelun laajentamisesta.

Haluaisin vielä tuoda esille sen, että tällä hetkellähän, mikäli alle kymmenenvuotias lapsi on sairaana, on mahdollisuus olla työstä pois, jotta voi lastaan hoitaa, ja tämänkin asian osalta on tullut keskustelua, että 11-vuotias on aika pieni olemaan 40 asteen kuumeessa kotona. Tätäkin asiaa voisi harkita laajennettavaksi, ja tähän nähden tuntuu aika oudolta, että sitten seitsemänvuotias voi olla yksin illalla myöhään kotona kymmenen aikaan, kun sitten taas sairaan lapsen kanssa saa olla kotona. Tässä on todella tämmöisiä harkittavia asioita.

Mutta nyt tosiaan, kun varhaiskasvatuslaki on täällä eduskunnan käsittelyssä, olisi helppo ja kätevä paikka muuttaa tämäkin kohta ja parantaa meidän lainsäädäntöämme ja meidän pohjoismaista hyvinvointiyhteiskuntaamme.

16.35 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni on todella tärkeää, että voidaan nyt, kun se on mahdollista, katsoa, kuinka tätä voidaan edelleen kehittää. Edustaja Filatovin käyttämä puheenvuoro, jota tässä tuettiinkin, pitäisi ottaa huomioon, jotta niin voisimme edetä.

Sanotaan niin, että nyt pitäisi uskaltaa ottaa askel, jossa katsotaan tulevaisuuteen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.